

مصطفی و ثوق کیا

دور دوم مسابقه «کتاب و زندگی» در حالی رو به اتمام است که دو کتاب «من زنده‌ام» و «خانواده» توانستند فروش‌های معمول کتاب در ایران را پشت سر بگذارند و به رقم‌هایی در ایران بر سنده که این روزها برای بسیاری از ناشران تنها ایران حتی به ۵۰۰ نسخه هم رسیده است، شنیدن فروش بالای ۲۰۰ هزار نسخه‌ای کتاب آن هم به صورت تک‌فروشی شاید تعجب‌برانگیز و حتی اغراق‌آمیز باشد اما باید باور کرد که این اتفاق رخ داده است و مردم ایران کتاب‌هایی را خریده‌اند که برای‌شان آورده‌ای جدید داشته است. البته در این میان باید از هماهنگی دستگاه‌هایی گفت که برای این طرح تلاش کرده که محوریت اصلی آنها را مجمع ناشران انقلاب اسلامی بر عهده داشته است. در ذیل گفت‌وگویی با میثم نیلی مدیر عامل مجمع ناشران انقلاب اسلامی درباره این طرح انجام شده که از نظر می‌گذرد.

■ ■ ■

جناب نیلی! برای ورود به بحث لطفاً بفر ما بید مسابقه «کتاب و زندگی» بر چه مبنایی طراحی و راه‌اندازی شد؟

برای پاسخ به این سؤال ذکر چند نکته لازم است. البته این نکات، نکات بدیعی نیستند و تقریباً مسائلی بدیهی‌اند که همه ما آنها را می‌دانیم، نکته اول این است که میزان کتابخوانی در جامعه ما، بسیار کمتر از آن چیزی است که از ملت مسلمان و بافرهنگی مثل ملت ایران انتظار می‌رود. نکته دوم که بخشی از آن به همان نکته اول مربوط می‌شود، این است که توزیع کتاب در کشور ما، هم در سطح بخش‌کنندگان عمده و هم در سطح کتابفروشی‌ها با مشکلاتی مواجه است و در سال‌های اخیر به‌دلیل مشکلات اقتصادی به‌وجود آمده، کمی کم‌رقم شده است. نکته سوم این است که ظرفیت‌ها و زیرساخت‌های بسیاری در مجموعه‌های مختلف وجود دارد که می‌توان از آنها به‌نفع کتابخوانی بهره برد. بخشی از این زیرساخت‌ها در حال حاضر، بلااستفاده هستند یا استفاده پایسته از آنها نمی‌شود. نکته چهارم این است که تبلیغ و ترویج کتاب و کتابخوانی، به‌رغم اینکه در چندسال اخیر جهش قابل‌ملاحظه‌ای داشته است، هنوز به جایگاه شایسته خود نرسیده است. نکته پنجم لزوم تقویت عملکرد جبهه‌ای در میان عناصر مؤمن و متعهد در حوزه کتاب است که شامل فعالان در همه حوزه‌ها اعم از تولید، توزیع، ترویج و... می‌شود. نکته ششم لزوم نهادینه کردن حرکت به سمت استفاده از نهاده‌های داخلی تولید کتاب است.

علی‌هدامی شود گفت که طرحی مانند مسابقه سراسری «کتاب و زندگی»، طرحی است که می‌تواند نکات فوق را پوشش می‌دهد. یعنی اولاً این مسابقه میزان کتابخوانی کشور را به اندازه قابل‌توجهی افزایش می‌دهد. البته نگاه ما بلندمدت است و هدفمان این است که با این کار فرهنگ کتابخوانی را در میان مردم نهادینه کنیم و از آن طریق وضعیت کتابخوانی کشور را بهبود ببخشیم، ولی علی‌احوال، به همین اعداد و ارقام و سرانه کتابخوانی که به‌سندد کنیم، باز هم می‌بینیم در دور اول و دوم مسابقه میزان قابل‌توجهی رشد سرانه کتابخوانی داشته‌ایم و این خیلی ارزشمند است.

ثانیاً این مسابقه می‌تواند روح تازه‌ای در کالبد توزیع کشور بدمد و به میزان خوبی کمک‌حال توزیعی‌ها و کتابفروشان بشود. ثالثاً بسیاری از ظرفیت‌های قابل‌استفاده در مجموعه‌های مختلف در خدمت ترویج کتابخوانی قرار می‌گیرند. البته هنوز هم مجموعه‌های متعدد دیگری هستند که می‌توانند به خیل همسنگران ما در این مسابقه بپیوندند که امیدواریم در آینده نزدیک این اتفاق رخ بدهد.

رابعاً میزان سرخط‌کردن مجموعه‌های مختلف ترویجی و تبلیغی برای این مسابقه، از صداوسیما گرفته تا مجموعه‌های خودجوش مردمی در سراسر کشور، یک تجربه ترویجی بی‌نظیر و ارزشمند است. خامساً این حرکت عظیم، یک تمرین بی‌مشق عملکرد جبهه‌ای و هماهنگ میان نیروهای مؤمن و دلبسته به انقلاب است. ششماً ببینید در دور اول و دوم این مسابقه، مجموعه‌های متعددی از گروه‌های مردمی گرفته تا صداوسیما و شهرداری و نهاد کتابخانه‌ها و بسیج و انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان و تشکل‌های دانشجویی و... همه با هم یک کار جمعی و تیمی را تجربه کردند. ما با اطلاع خدمت شما عرض می‌کنم که تاکنون در تاریخ انقلاب اسلامی، یک چنین حرکت جمعی برای کتاب شکل نگرفته بود که در نوع خود ارزشمند است.

سادساً این مسابقه نشان داد استفاده از نهاده‌های ارزان‌قیمت داخلی ولو با کیفیت کمتر، به کاهش قیمت کتاب می‌انجامد و قدرت خرید مردم را بالا می‌برد. از سوی دیگر، تولیدکننده داخلی کاغذ، مقوا، چسب و... کارش رونق می‌گیرد. البته این یک آغاز است. اگر همه ناشران بنا را بگذارند بر استفاده از تولیدات داخلی،

ان‌شالله بسیاری از مشکلات نشر حل خواهد شد.

این مسابقه قرار است چه طیفی از جامعه را در بر بگیرد و اساساً تاکنون در دو دوره که برگزار شده نیاز مستقیم انجام شده است یا خیر؟

هدف در این مسابقه این است که حتی‌المقدور مخاطب عام را در نظر بگیریم. کتاب «من زنده‌ام» کتابی بود که تقریباً همه اعضای خانواده اعم از زن و مرد و پیر و جوان مخاطبان بالقوه این کتاب به حساب می‌آیندند. کتاب «خانواده» هم کتابی است که هم به درد جوانان و هم سنین بالاتر می‌خورد. البته پیش‌بینی ما این بود که در کتاب دوم، مخاطب نوجوان اقبال کمتری به کتاب داشته باشند، چراکه موضوع کتاب بیشتر برای زوج‌های جوان و کسانی که در زندگی زناشویی دخیل هستند، جذیبت داشته باشد. اما بنای کلی ما بر این است که مخاطب کتاب خاص نباشد و گروه‌های بیشتری از مخاطبان بتوانند از آن استفاده کنند.

تاکنون دو کتاب «من زنده‌ام» و «خانواده» برای دوره‌های اول و دوم معرفی شده است. دو کتاب نامبرده شده یکی تقریظ رهبر انقلاب را دارد و دیگری حاصل بیانات ایشان درباره خانواده است. آیا روال مسابقه انتخاب کتاب‌هایی است که به گونه‌ای از طرف رهبری انقلاب تأیید شده باشد یا اینکه در دوره‌های آتی کتاب‌هایی دیگر خارج از مسئله فوق انتخاب می‌شوند؟ احساس می‌شود کتاب‌هایی در این طرح انتخاب می‌شود که نمایانگر سبک زندگی ایرانی – اسلامی باشند. در صورت صحت گزاره فوق نحوه انتخاب آثار در حوزه چه کتاب‌هایی صورت خواهد گرفت؟

میثم نیلی مدیر عامل مجمع ناشران انقلاب اسلامی:

دنبال شمارگان میلیونی کتاب‌های ممتاز جبهه انقلاب هستیم

ما یک شوروی سیاستگذاری داریم که انتخاب کتاب در آن شوروا انجام می‌شود. افراد مختلفی پیشنهادهایشان را می‌آورند. در سایت «کتاب و زندگی» هم بخشی هست که مردم می‌توانند کتاب پیشنهاد بدهند. پیشنهادهای رسیده بررسی می‌شوند و بر اساس معیارهایی این کتاب انتخاب می‌شود.

البته هر چند همه کتاب‌هایی که مترک به تقریظ حضرت آقا هستند، کتاب‌های ممتاز و ویژه‌ای هستند، اما الزامی برای خودمان ایجاد نکرده‌ایم که حتماً از کتاب‌های تقریظ‌دار استفاده کنیم. موضوعات مسابقه هم متنوع است. سابقه کتاب‌های دفاع مقدس در چند سال اخیر نشان می‌دهد که اغلب مردم ما، از هر نوع فکر و سلیقه و پوششی که باشند، رغبت زیادی به این کتاب‌ها دارند چون همه ما خواه ناخواه بخشی از هویت خود و فرهنگ غنی دینی و ملی‌مان را در گنجینه‌ک دفاع مقدس می‌یابیم. عظمت دفاع مقدس به‌قدری است که کمتر کسی است که در پیش آن کرنش نکند. طبیعی است که برای مسابقه‌ای در این سطح، کتاب‌های دفاع مقدس، یکی از گزینه‌های اصلی باشند. اما با این وجود باز هم ما در کتاب‌های دفاع مقدس متوقف نخواهیم شد.

در کل می‌توان گفت کتاب‌های انتخابی مسابقه باید مقوم مؤلفه‌های فرهنگی و هویتی مردم ایران و شهروندان جمهوری اسلامی باشند و نسبتی با ارتقای جامعه امروز داشته باشد. این یک اصل کلی است. هر کتابی که این ویژگی را داشته باشد، به‌طور بالقوه می‌تواند کاندیدای انتخاب برای مسابقه باشد. البته این هم نکته درستی است که این مسابقه نگاه ویژه‌ای به مسئله زنان و خانواده و سبک زندگی دارد و دو کتابی که تاکنون انتخاب شده‌اند، هر کدام به طریقی با این موضوع ارتباطی داشته‌اند.

بازخورد‌های دو دوره برگزارری این مسابقه در میان مردم چگونه ر ارزشیابی می‌کنید؟ آیا بررسی دقیق در این باره صورت گرفته است؟

دبیرخانه مسابقه به اندازه‌ی بضاعتی که در اختیار دارد، ارتباط مردمی‌اش را دارد. بازخورد‌های خوبی از آن طریق به دست ما رسیده است. علاوه بر آن، سیستم توزیع مویرگی در اقصی نقاط کشور نیز این توانایی را دارد که بازخورد‌هایی را به ما برساند و می‌رساند. البته بخشی از بازخورد‌ها لطفی است که مردم نسبت به مسابقه دارند. یعنی ما از روستاهای دورافتاده استان کرمان، زنجان و... هم تماس تلفنی داشته‌ایم که

گفت‌وگو

گفت‌وگو ۸۸۴۹۸۴۲۸

نیز بسیار حوزه همکاری خوبی است. ما تا امروز همکاری‌های خوبی با سازمان بسیج داشته‌ایم که البته تمایل داریم آن را گسترش دهیم.

پیش‌بینی شما از آینده مسابقه کتاب و زندگی چیست؟ آیا این طرح می‌تواند به صورت پایدار طی سالیان آینده اجرا شود و را به عنوان یک طرح ملی و موفق در ارتقای بینش کتابخوانی و سطح مطالعه مطرح کند؟

به حول و قوه الهی همه تلاش ما بر آن است که همین اتفاق بیفتد. تا اینجا کار که موفقیت‌های این طرح چشمگیر بوده است. امیدواریم بتوانیم با رفع کاستی‌های موجود روند رو به رشد آن را هموار کنیم، باذن‌الله.

آقای نیلی از بحث کتابخوانی که جدا شویم یکی از مشکلات نشر کشور گرانی روزبه‌روز کاغذ است آیا گرانی کاغذ ربطی به تحریم‌ها دارد؟

از حرف من مسئله گرانی کاغذ هیچ ارتباطی با موضوع تحریم نداشته و نخواهد داشت. گرانی کاغذ مسئله‌ای ناظر به تحریم یا نشأت گرفته از تحریم و عوارض این تحریم نیست. اصلی‌ترین دلیل گرانی کاغذ احتکار و عدم کنترل و نظارت مدیران بر بازار کاغذ در کشور است.

وزارت ارشاد متولی نشر در کشور است، در حالی که واردات کاغذ و تولید کاغذ در داخل کشور به وزارت صنعت، معدن و تجارت باز می‌گردد و این وزارتخانه مسئولیت آن را بر عهده دارد.

درد

یکی از مجموعه‌هایی که با بخش قابل توجهی از ظرفیت خود به میدان وارد شد، بسیج بود. کادر فرماندهی بسیج و شخص سردار نقدی علاوه بر همکاری‌های

معمول، یکی از مشوقان اصلی این طرح نیز بودند. بسیج ظرفیت بسیار خوبی دارد.

چه‌بسیا بتوان گفت ظرفیت بسیج واقعی نظیر است؛ از جهات مختلف. حوزه شمولی که بسیج در کشور دارد، فوق‌العاده است

تبلیغ و ترویج این کار چیزی نیست که کسی غیر از صداوسیما از پس آن برآید. از آن طرف هم ترویج سینه به سینه این مسابقه در کف مساجد، مدارس، خیابان‌ها و... هم از دست کسی جز گروه‌های مردمی بر نمی‌آید. در دور اول و دوم مسابقه، گروه‌های مردمی، مؤسسات قرآنی، کانون‌های مساجد، پایگاه‌های بسیج و... با توان مردمی و خودجوش خود به‌شکلی ستودنی در میدان حاضر شدند و بخش بازخوردهایی است که ضعف و ایرادات کار را بر ما روشن می‌کند و باعث می‌شود ما برای بهتر شدن آن تدبیر کنیم. این بازخوردها هم زیاد بوده است. هم در مورد کتاب‌ها نظراتی داشته‌اند، هم در مورد نوع برگزاری مسابقه، هم در نوع توزیع حرف‌هایی زده‌اند...

البته بضاعت ما به‌گونه‌ای نیست که بتوانیم به‌صورت علمی و دقیق این‌کار را انجام دهیم ولی خوب به قدر وسع، از این نظرات و بازخوردها استفاده می‌کنیم. در کنار این مسائل، آمار ی که این مسابقه بر جای گذاشت، خود به‌نوعی بازخورد هم به‌حساب می‌آید و حاکی از اقبال مردمی است. الان کتاب‌های پر فروش جریان روشنفکری به‌طور معمول چه میزان فروش دارند؟ کتاب‌های جریان انقلاب چه میزان؟ جالب است بدانید کتاب «من زنده‌ام» توانست در دو و نیم‌ماه، بالغ بر ۲۱۰ هزار جلد کتاب را به‌صورت نیک‌فروشی به مردم عزیز کشورمان بفروشد و بعد از آن هم همیشه جزو پر فروش‌های بازار باقی مانده است. این آمار حتماً بی‌نظیر است. کتاب «خانواده»، تا امروز که هنوز مسابقه ادامه دارد، توانسته است بالغ بر ۲۰۰ هزار جلد را فقط در جریان مسابقه به فروش برساند. این حکایت از اقبال مردمی بسیار بالا دارد. البته این آمار و ارقام کف خواسته ماست. ما به دنبال شمارگان میلیونی کتاب‌های ممتاز جبهه انقلاب هستیم که آن هم ان‌شاءالله محقق شود ولی خوب به‌هر حال در این شرایط، این آمار بسیار چشمگیر است.

مشارکت نهاده‌ها و سازمان‌ها در این طرح‌ها چگونه بوده است؟ اصولاً قائل به حمایت نهاده‌های دولتی در این‌گونه برنامه‌ها هستید؟

به نظر ما، برای ترویج کتابخوانی همه باید همکاری کنند. دولتی و غیردولتی هم ندارد. دولتی‌ها امکاناتی دارند که غیردولتی‌ها ندارند. غیردولتی‌ها هم ظرفیت‌هایی دارند که دولتی‌ها ندارند. همه باید بیایند. هر کس هر قدر که برایش میسر است. تا الان هم این اتفاق افتاده است. همکاری صداوسیما در

مشارکت نهاده‌ها و سازمان‌ها در این طرح‌ها چگونه بوده است؟ اصولاً قائل به حمایت نهاده‌های دولتی در این‌گونه برنامه‌ها هستید؟

به نظر ما، برای ترویج کتابخوانی همه باید همکاری کنند. دولتی و غیردولتی هم ندارد. دولتی‌ها امکاناتی دارند که غیردولتی‌ها ندارند. غیردولتی‌ها هم ظرفیت‌هایی دارند که دولتی‌ها ندارند. همه باید بیایند. هر کس هر قدر که برایش میسر است. تا الان هم این اتفاق افتاده است. همکاری صداوسیما در

۹ جوان

روزنامه جوان | شماره ۴۵۶۶

می‌کنید؟

آنچه مهم است. در وهله نخست عدم اهتمام به تولید و صنایع تولید کاغذ در کشور است که باید نوسازی و بروز شده و ارتقا یافته و حجم تولیدات را افزایش دهد. این مهم نیازمند اهتمام وزارت صنعت در بخش صنعتی است و ثانیاً کنترل و مدیریت بازار و برخورد با احتکار است، چراکه گرانی ماه‌های اخیر بیشترین ناظر بسر این مطلب است. البته این موضوع هم باز به بخش بازرگانی وزارت صنعت بازمی‌گردد که آن اهتمام و همت لازم در این راستا دیده نمی‌شود.

خب این مسائل به آینده و افق طولانی مدتی باز می‌گردد، برای شرایط فعلی و مهار قیمت کاغذ، وزارت ارشاد چه کاری می‌تواند انجام دهد. وضعیت نشر در کشور مان شرایط خوبی را پشت سر نمی‌گذارد و ناشران مجبورند کتاب‌ها را با تیراژهای پایین و گاهی زیر هزار نسخه منتشر کنند!

بله! انتظار ما و همه ناشران از معاونت فرهنگی وزارت ارشاد این بوده و هست که به صورت جدی‌تری این ماجرا را دنبال کند و این معضلی را که تأثیرات فراوانی در کاهش تیراژ و تعداد عناوین اسمال می‌تواند در بر داشته باشد، با مطالبه جدی از وزارت صنعت برطرف کند.

از بحث کاغذ دور نشویم، به عنوان مجمعی که چندین ناشر در آن عضویت دارند و عنوان ارزشی «ناشران انقلاب اسلامی» را با خود یدک می‌کشند، برای تسهیل شرایط فعلی در خصوص تأمین کاغذ مورد نیاز ناشران، چه اقدامی کرده‌اید؟ آیا مجمع ناشران برنامه‌ای برای کمک به اعضای خود در این خصوص دارد؟ دولت با شما همکاری داشته؟! شنیده‌ایم بسته‌ای پیشنهادی از طرف شما تهیه شده بود، این موضوع تا چه میزان حقیقت دارد و در صورت صحت این ادعا جزئیات آن را بیان کنید.

بسته پیشنهادی ما ناظر به این مسائل بود تا شورا و جلسه‌ای در حضور وزیر با برخی معاونان وزیر در وزارت صنعت و تجارت تشکیل شود. ما خواستار تشکیل این جلسه هستیم تا این مسائل شفاف، دقیق و کارشناسانه بازگو شده و برای آن تدبیر جمعی اتخاذ بشود. برخی جریانات تلاش دارند تا لاقا کنند موضوع و مسئله گرانی کاغذ مرتبط با تحریم است، اما ما به هیچ‌عنوان به این

امر معتقد نیستیم. آنچه در گرانی کاغذ مشهود است، عدم کارآمدی در کنترل بازار و عدم اهتمام به برخورد با جریان احتکار کاغذ و واردات کاغذ است که فقر می‌کنیم این مهم وظیفه مشخص و ذاتی وزارت صنعت و تجارت است.

کنترل بازار کاغذ مسئله‌ای حکومتی است و حتی در اکثر مواقع دیده‌ایم که دولت به‌دلیل کارشکنی‌های دل‌انگیز نتوانسته است نظارت خود را به طور کامل بر بازار داشته باشد، آیا در زمینه کاغذ نیز این هرج و مرج وجود داشته؟ می‌خواهیم بدانیم مجمع اراده‌ای برای کنترل قیمت کاغذ داشته است یا خیر؟ در حال حاضر مذاکراتی آغاز شده، خوشبختانه برخی از اتحادیه‌ها وارد بحث قیمت‌گذاری کاغذ شده‌اند و در حال کنترل جدی بازار هستند، البته این گام‌ها مثبت است اما باید آگاه بود که کار درازمدت سرمایه‌گذاری برای تولید کاغذ در کشور به صورت جدی باید پی‌گرفته شود.

امسال بعد از یک دوره که مقام معظم رهبری در نما پیشگاه کتاب حضور نداشتند، معظلم له در دیدار از نما پیشگاه کتاب به موارد مهمی از جمله مسئله کاغذ اشاره کردند در این دیدار وزیر ارشاد نیز حضور داشت، نگرانی‌های رهبر انقلاب را درباره وضعیت کاغذ چگونه ارزشیابی می‌کنید؟

آنچه مقام معظم رهبری در نما پیشگاه کتاب و به همین خاطر ایران‌داری ظرفیت بسیار عظیم تقاله‌های نیشکر می‌باشد و بدون اینکه از جنگل یا فضای سبز کشور کاسته شود می‌تواند تا ۸ برابر نیاز فعلی نیاز کشور را به کاغذ تحریر تأمین کند یعنی تا ۸۰۰ هزار تن کاغذ را می‌تواند پاسخگو باشد. شما یک وضعیت مطلوب را ترسیم می‌کنید، برای رسیدن به این وضعیت باید راهکارهایی نیز ترسیم شود، به عنوان یک فعال صنعت چاپ و نشر، چه اولویت‌هایی را در این مسیر پیشنهاد